

РЕЛІГІЯ І КОНФЛІКТИ

Контарєв В.А., студ.

Релігійні конфлікти — це зіткнення і протиборство між носіями релігійних цінностей (від окремих індивідів до конфесій), що обумовлені відмінностями в їх світосприйманні, уявленнях і ставленні до Бога, різним становищем та участю у релігійному житті.

За своїми типологічними характеристиками релігійні конфлікти є перш за все соціальними, оскільки сама релігія є первинною, глибинною підставою людського суспільства. Крім того, релігія створює первинні засади громадськості, наприклад, солідарність, тобто почуття спільної причетності людини до якогось цілого, «ми», що породжується єдиним зв'язком між усіма людьми та Богом; у ній вони вперше відчувають себе родиною, спільнотою, народом, не втрачаючи при цьому у цій причетності своєї людської особистості. Соціальність релігії виявляється також у формах релігійного життя — культурах, молитвах, жертвоприношеннях, догматах, церковних переказах тощо, присутнє майже в усіх релігіях, але у різних віруваннях ці форми розрізняються у своїх конкретних проявах, що нерідко стає підґрунтям для релігійних конфліктів.

Будь-яка релігійна група певною мірою відчуває себе обраною, відповідно до своїх переконань вона вважає, що відрізняється від основної маси людей. Часто з цього відчуття виростає віра у те, що ця група знаходиться у згоді чи єдності з Богом. Звичайно, що втручання у релігійні уподобання і ритуали віруючих, спроби нав'язати їм несумісні принципи організації суспільного устрою, протилежні культурні стереотипи викликають контрдії, тобто опір того боку, проти якої спрямовані перелічені дії. Виникає конфлікт як реалізація намірів і разом з тим подолання опору, що неминуче присутній у процесі цієї реалізації. Кожен з конфлікуючих боків — суб'єктів відіграє свою роль у релігійному конфлікті, «сценарієм» якого стають його предмет і об'єкт, джерело, причини та умови виникнення, динаміка перебігу та шляхи розв'язання.

Суб'єктами релігійних конфліктів можуть стати окремо взяті індивіди, цілі народи, об'єднані вірою, релігійні утворення (церква, община, секта) та держава.

Окремо взятий індивід та його внутрішній світ можуть стати достатньою умовою релігійного конфлікту, а відтак, і суб'єктом, щодо якого цілком доречно говорити про проблему протиборства протилежних підстав, цінностей тощо.

Якщо подивитися на питання про світ без воєн з погляду християнської церкви, то тут можна бачити деяку подвійність. З одного боку, основна заповідь "Не убий" передбачала найважчим гріхом позбавлення людини життя. Церква припиняла міжусобні війни періоду середньовіччя. Християнство було ініціатором установаження так званого Миру Божого—днів, коли припинялися міжусобиці. Порушення Миру Божого каралося штрафами, що доходили до конфіскації майна, відлученням від церкви й навіть тілесних покарань. Під охорону Миру Божого у першу чергу попадали церкви, монастирі, капели, мандрівники, жінки, а також предмети, необхідні для землеробства. З другого— проповідь загального миру не заважала християнській церкві освячувати численні завойовницькі війни, хрестові походи проти "невірних", придушення селянських рухів. Таким чином, критика війни у той час обмежувалася етичними поданнями християнського віровчення, а ідеалом загального миру залишався мир серед християнських народів Європи. Основними положеннями Августина стосовно війни є такі:

- війна виникає внаслідок гріхів і пороків;
- війна є засобом вирішення земних завдань, справ;
- несправедлива перемога примножує нещастя, у той час як справедлива перемога -дарунок Божий і благо;
- війна є подоланням пороків суспільного буття;
- війна, таким чином, сприяє "очищенню" людської історії.

Фома з Аквіна у другій частині "Суми теології" розглядає три головні передумови війни:

- війну має оголошувати керівництво держави;
- для оголошення війни має існувати справедлива причина (*iusta causa*);
- метою війни має бути справедливий намір (*recta intentio*).

Сьогодні вплив релігії на свідомість має у світі є істотним, і з цим феноменом не можуть не рахуватися державні і політичні діячі будь-якої країни. Більше того, за релігійною ознакою створюються і діють громадські об'єднання і партії, складовою програмою яких є релігійні ідеї або вчення. За умов соціального і науково-технічного прогресу релігії намагаються пристосуватися до сучасності переглядаючи і уточнюючи свої політичні доктрини.

Наук. кер. - Кудояр Л.М., доц.